

és avar kori temetkezések Makó, Dáli-ugarról. (Előzetes jelentés az M43, 40., HT 43. lelőhelyen végzett régészeti feltárásról) RKM 2011–2014, 76–96.

215. Makó, Gerizdes

(KÖH 88849)

(Csongrád megye) Ő, Sza, Á

A Móra Ferenc Múzeumot 2014. február 20-án értesítették, hogy a Makó, 6128, 6136, 6138 és 10683 hrsz.-ú ingatlanok villamosenergia-ellátásának kivitelezése során, a Nyizsnyai és a Velnök utca kereszteződésétől D-re, a Nyizsnyai utca D-i folytatásában, az itt átvezető út mentén (Ny-i oldalán), árokásás során csontvázat találtak.

A következő napon megtekintettük a helyszínt, és azt tapasztaltuk, hogy a sírt (1. objektum) igen megbolygatták, a csontokat jórészt kiszedték, azonban a munkások elbeszélése alapján így is pontosan lehetett rekonstruálni a sír helyzetét és mélységét: ÉNy–DK-i tájolás; a mai talajszinthez viszonyítva 0,8 m-es mélység. Kis mértékben az árok mindkét falában lehetett követni a sírt, így kis felületen a törzsrészhez tartozó, *in situ* csontokat is sikerült kibontani. Az árokból kitermelt földben szórványként találtunk egy szögletes átmetszetű vas koporsószeget (vagy fémtárgyat) is, mely szintén a sírhoz tartozhatott.

Aznap folyamatosan nyomon követtük a kivitelezési munkálatokat, ennek fejleményeként az előző sírtól 8 m-re, DK-i irányban újabb sír (2. objektum) került elő, mely tájolásában és mélységében is megegyezett az előzővel. Az árok falát kibővítve a teljes sír feltárását el tudtuk végezni, a sír pontos körvonalait azonban nem lehetett megfigyelni. A nyújtott vázas rítusban eltemetett halott egy fiatal nő volt, mellékletei: a bal kéz egyik ujjpercén egy bronz pántgyűrű, a tarkó alatt egy bronz hajkarika.

A lelőhely fekvése, a sírok tájolása és leletanyaga alapján az itt húzódó Maros-parti dűnesor legmagasabb pontján egy kora Árpád-kori soros temető található, melynek pontos kiterjedése egyelőre nem ismert.

A Makó belterületétől közvetlenül DK-re fekvő Gerizdes nevű határrész (kiskerteket és szántókat) 2014. február 21. és 25. között bejártuk, hogy megállapítsuk, felszíni településnyomok is található-e a területen, és ha igen, milyen kiterjedésben. Ugyanis ez a határrész korábban nem szerepelt a nyilvántartott régészeti lelőhelyek között, a terület geomorfológiai viszonyai és a Nyizsnyai utca D-i végénél előkerült sírok azonban arra mutattak, hogy településnyomok is lehetnek a közelben.

A nagy kiterjedésű lelőhely a geomorfológiai viszonyokat jól tükrözi, a Velnök utcával párhuzamosan, DNY–ÉK-i irányban, hosszszűk alakú foltként jelentkeznek. Minden részén gyenge intenzitású, azonban egy-egy ponton (elsősorban a Ny-i végén) enyhén sűrűsödnek a felszíni leletek. A szarmata népszerűség kerámiatöredékei egyöntetűen, végig jelen vannak, őskort és az Árpád-kort azonban csak a Ny-i, 300 m hosszúságú részen találtunk. Az Árpád-kori leletanyag valószínűleg a középkorban a Maros jobb partján állt Velnök faluhoz tartozik. A lelőhely K-i felét az itt található bányagödörrel már korábban elpusztították, a meglévő csekély kiterjedésű, érintetlen részek azonban terepbejárásra alkalmatlanok voltak a növényzeti borítás miatt. Ezért a lelőhely K-i határának meghatározásánál a bányagödörök széléit vettük alapul. Ugyanígy alkalmatlanok voltak a bejárásra a belterületi házak telkei, így a lelőhely É-i szélének egyes szakaszait a belterület szélénél határoztuk meg.

Munkatársak: Nagy Judit régész, Bereczki Balázs régésztechnikus.

BEDE ÁDÁM

216. Mecsér, Kövecses-dűlő II.

(KÖH 85207)

(Győr-Moson-Sopron megye) Kö?

A Mosoni-Duna jobb parti töltésépítési munkálatai során (ÉDU-1 projekt), 2014. január 10-én régészeti megfigyelés mellett lehumuszolásra került a 30+569–31+800 km szelvények közötti szakasz, mely Mecsér településtől kb. 500 m-re, DNy-ra, közvetlenül a Mosoni-Duna É-i partján található.

A szakfelügyelet során egy nagy méretű körárok foltja rajzolódott ki a homokos altalajban, melynek feltárását január 13-án elvégeztük. Az árok É-i szakasza részben kívül esik a nyomvonalból, oldala szűkülő, alja ívelt, átlagos mélysége 50 cm. Egy kisebb, kézzel formált, atipikus, talán középkori oldaltöredék került elő belőle. A szakaszon más régészeti jelenség nem jelentkezett.

Munkatárs: Dankó Judit.

CZIGÁNY DÁVID

217. Medgyesegyháza, Kattyán-dűlő

(KÖH 87915)

(Békés megye) Sza, Á

A Medgyesegyháza szennyvíztisztító telep bővítése beruházás előzetes régészeti dokumentációja készítéséhez kapcsolódóan végeztünk terepbejárást a szennyvíztisztító telep közvetlen környezetében fekvő területeken, 2014. november 12-én.

A terepbejárás eredményeként egy új lelőhely vált ismertté, melyről szarmata és Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Botyán Katinka és Hrabák Zita.

HARKAI ISTVÁN

218. Mezőcsát, Laposhalom

(KÖH 16049)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Sza, Á, Kö

A lelőhelyen a Kunhalmok és földvárak rehabilitációja a BNPI Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területein projekt (KEOP-3.1.2./2F/09-11-2013-0041), 4. alprojekt keretében végeztünk roncsolásmentes kutatásokat 2014-ben, illetve a BOR-BAS (Borsod Region Bronze Age Settlements) projekt keretén belül 2013. szeptember 22. és október 5. között geofizikai (13,5 ha) és geodéziai felmérést (85 ha), szisztematikus felszíni leletgyűjtést (1,25 ha), extenzív terepbejárást (30 ha) és fémkeresős kutatást (1 ha).

A lelőhelyen folytattuk a 2012 őszén elkezdett geofizikai vizsgálatokat. Így összesen 13,5 ha területről állnak rendelkezésre geofizikai felmérések. A vizsgált terület DNY-i sarkában egyértelműen elfogytak a települési jelenségekre utaló anomáliák, így itt minden bizonnyal sikerült megfogni az egykori település szélét. A DK-i sávban feltehetően szarmata körárok sírok geofizikai lenyomatait láthatjuk. A felszínen található kis számú szarmata kerámiák alapján feltételezzük a sírok datálását erre a periódusra. A vizsgált terület ÉNy-i, patakparti sávjában igen markáns, nagy méretű, szabályos geometriai alakzatokat mutató anomáliákat lehet látni. Itt esetleg elképzelhető, hogy a település egyik temetőjét sikerült megtalálni vagy egy nagy méretű tárológödörrel jellemezhető településrész különül el ezen a területen.

Az összetett szerkezetű bronzkori település magjában és attól Ny-ra 1,25 ha nagyságú összefüggő felületen végeztünk szisztematikus felszíni leletgyűjtést. A leletanyag a hatvani és füzesebonyi kultúrába sorolható. A geofizikai felmérés nem mutatott ki házakat a központi részt körülölelő árkon kívül, a leletanyag